

Declaració institucional del 8 de març de 2022

Dia Internacional de les Dones

Al llarg de la història, tant a Catalunya com arreu del món, els drets de les dones no han estat atorgats, sinó que han estat guanyats mitjançant l'organització col·lectiva i la mobilització de les dones mateixes. Malgrat els avenços aconseguits en tres segles de corrents de pensament feminista i dos segles de lluita organitzada, els drets de les dones encara no estan plenament garantits, no són una realitat per a moltes dones i estan subjectes a retrocessos. Per això urgeix trencar el miratge de la igualtat que fa que una part de la societat es pregunti «què més volen les dones?» o que s'instal·li en la falsa equidistància del «ni masclisme ni feminisme».

El patriarcat i la seva ideologia, el masclisme, continuen ben vius a la nostra societat. El gènere, juntament amb altres eixos d'opressió, és encara avui un element central de les estructures i les relacions socials, econòmiques i polítiques. A través de les relacions de poder de gènere, el patriarcat reproduïx quotidianament estereotips, rols socials i jerarquies d'estatus que coarten la llibertat de les nenes, les adolescents i les dones.

D'una banda, persisteixen greus desigualtats materials com la feminització de la pobresa, l'assignació a les dones del treball de cures no remunerat i de menystingut valor social, la segregació vertical i horitzontal del mercat laboral, sous més baixos —fins i tot salaris inferiors per la mateixa feina— i condicions laborals més precàries per a les dones. D'altra banda, el patriarcat ho impregna tot de jerarquies, desigualtats i discriminacions que són alhora la base de les violències masclistes que es produeixen en cadascun dels àmbits de la vida, de la devaluació de tot allò relacionat amb la feminitat i amb les dones, del sexisme i la misogínia disfressats de tradicions o d'humor, d'una pressió estètica asfixiant que cosifica les dones i hipersexualitza les nenes i les adolescents, i de la sobrerrepresentació dels homes en els llocs de lideratge, de presa de decisions i de més visibilitat, incloent-hi els mitjans de comunicació.

També es manifesta en la ceguesa de gènere, que no té en compte les experiències, les realitats, les necessitats i les expectatives de la meitat de la població, ja sigui en nombroses lleis i polítiques públiques, en els currículums educatius, en el disseny dels productes tecnològics, i en les normes i pràctiques —formals i informals— de funcionament de les institucions, de les organitzacions polítiques, econòmiques i socials o de les entitats.

Les injustícies masclistes s'aguditzen quan interseccionen amb les desigualtats econòmiques, els rols normatius de gènere, el racisme, l'edatisme, el capacitisme o la situació administrativa, i produeixen formes específiques i agreujades de subordinació de les dones. Per aquest motiu, les vindicacions feministes són molt clares: acabar d'una vegada per totes amb les injustícies distributives i de reconeixement i assegurar la paritat i l'igual valor de la veu de les dones en la participació en totes les esferes.

Davant les desigualtats, discriminacions i violències estructurals que pateixen les dones pel sol fet de ser dones, hi ha dos canvis imprescindibles i inajornables. En primer lloc, el paper actiu dels homes per identificar i rebutjar els estereotips, les actituds i els comportaments masculistes propis i dels seus entorns laborals, familiars o d'amistats que normalitzen i perpetuen la discriminació, el menysteniment, la cosificació o les violències envers les dones i que, al mateix temps, els imposen a ells mateixos una determinada manera de ser i de fer com a homes. Així mateix, els homes han d'assumir la responsabilitat que els pertoca en la sostenibilitat de la vida, i en el treball domèstic i de cures. El feminisme és per a tothom.

En segon lloc, la resposta institucional ha d'estar a l'altura. La vitalitat del moviment feminista al carrer ha fet possible en les darreres dècades que els feminismes i la seva agenda política transformadora hagin irromput amb força a les institucions. De les vocalies de dones en el moviment veïnal a les regidories de polítiques de dones, d'igualtat i, més recentment, de feminismes, i a les àrees i programes d'igualtat de les diputacions i els consells comarcals; de l'Institut Català de les Dones a una conselleria pròpia del Govern de la Generalitat de Catalunya, el Departament d'Igualtat i Feminismes.

Estructures totes elles per deixar enrere la lògica sectorial amb què s'han identificat les polítiques d'igualtat i que requereixen el reconeixement i els recursos humans i materials necessaris per dur-les a terme. Estructures per elaborar polítiques feministes transversals, interseccionals i globals que impliquin tots els nivells i àmbits d'actuació dels poders públics, incloent-hi els pressupostos públics.

Polítiques públiques per impulsar una veritable transformació feminista que, posant la vida al centre, adrexi les necessitats pràctiques més immediates (de cures o d'usos del temps, entre d'altres) i que, simultàniament, impulsi canvis estructurals per enderrocar el patriarcat (com, per exemple, la redistribució del treball remunerat i no remunerat o la plena garantia del dret al propi cos). Polítiques públiques que siguin un dic de contenció davant la presència creixent del feixisme i d'altres moviments antidrets i antigènere, tant a Catalunya com a escala global. El feminisme és llibertat.

La transformació feminista ha de suposar també una nova forma de fer política, més democràtica i participativa, en què les polítiques públiques siguin el resultat d'una interlocució real amb entitats i col·lectius, especialment d'aquells que defensen la justícia social en totes les seves expressions, amb l'objectiu de dissenyar conjuntament un nou contracte social que permeti viure vides lliures i dignes a tothom. Una forma de fer política també en què les institucions dels diferents àmbits territorials col·laborin i cooperin per fer efectius els drets ja assolits i per impulsar nous drets feministes.

La transformació feminista ja ha començat i és imparabile, perquè els feminismes són el moviment sociopolític més potent i transversal que hi ha actualment a escala global. El ple garantiment dels drets humans de les dones no pot esperar més. No és just demanar a les dones que esperin més temps. No és una utopia ni pot ser tampoc una promesa per a les generacions futures. El reclam històric de justícia, equitat i llibertat ha de fer-se realitat avui. Ho volem ara.

Santa Coloma de Gramenet, 28 de febrer de 2022